

„Aki odamegy, az tudja, mire számítson”

Erőszak-sztereotípiák és szexizmus a gólyatábori nemi erőszakkal kapcsolatos
cikkek kommentjeiben

Tartalom

1.	Bevezetés.....	1
2.	Korpusz és módszer.....	3
2.1.	Az IRMA attitűdök és kiegészítésük.....	4
2.1.1.	Negatív attitűd-e a humor?	6
2.1.2.	Indirekt szexizmus.....	8
2.1.3.	Az elkövetőre vonatkozóan megjelenő előítélet, önbíráskodás.....	9
3.	Eredmények.....	9
3.1.	IRMA attitűdök	10
3.2.	A humor megjelenése a kommentekben.....	15
3.3.	Indirekt szexizmus.....	16
3.4.	Az elkövetőre irányuló előítélet, önbíráskodás	17
4.	„Nem akarok áldozat lenni” – Mira története.....	18
5.	„Nem kell neked semmi” – Réka története	23
6.	Összegzés, kitekintés.....	28

1. Bevezetés

„*Megerőszakoltak egy lányt a gólyatáborban Fonyódligeten*” címmel jelent meg egy újságcikk 2014. augusztus 31-én a Sonline.hu-n. A mindössze néhány soros hír a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság sajtószóvivőjét idézve arról számolt be, hogy a szexuális erőszak gyanúja miatt vizsgálatot indítottak Fonyódligeten, azonban más részletet a lap nem közölt.

A hírt több nagyobb hírportál is átvette, és bár ezeknek a cikkek a többségében még nem szerepelt, az időpont és a helyszín alapján gyorsan nyilvánvalóvá vált az is, hogy az erőszak az ELTE Tanító- és Óvóképző Karának gólyatáborában történhetett.

Az eset körüli fokozott médiaérdeklődés még javában tartott, amikor az Index.hu-n egy hónappal később, 2014. október 1-jén, délelőtt egy interjú jelent meg „*Nem akarok áldozat lenni, mert kurva szar áldozatnak lenni*” címmel. Az interjúban egy Mira álnévet használó fiatal nő azt állítja, hogy 2013-ban egy jogász gólyatáborban szexuális erőszakot követtek el ellene, majd a szervezők rávették arra, hogy ne indítson eljárást.

Noha a cikkben szándékoltan elhallgatták a gólyatábort szervező intézmény nevét, a körülményekből itt is gyorsan – ha nem is azonnal – világossá vált, hogy az erőszak ez alkalommal is egy ELTE-s gólyatáborban történhetett.

Vizsgálatom körébe az eredeti kutatási terv szerint ez a két eset tartozott, azonban december 16-án újabb, a gólyatábori erőszakokhoz köthető interjú jelent meg az Index.hu-n, „*Nem kell neked mentő, nem kell neked semmi, nem lesz para*” címmel. A kapcsolódási pontokat, illetve az egymásra reflektálást olyan erősnek éreztem, hogy a kutatást ennek az esetnek a vizsgálatával is kiegészítettem.

Mindhárom cikk egy-egy ember személyes tragédiájáról számol be, mégis azt gondolom, hogy legalábbis a tragédiákról megjelent cikkeknek volt pozitív hozadéka, hiszen olyan párbeszéd indult meg a nemi erőszakról, amelyre korábban itthon nem volt példa. Ennek egyik oka a fokozott médiaérdeklődés volt. Ez magyarázható azzal, hogy az esetekről viszonylag rövid időn belül jelentek meg a cikkek, így azok felerősítették egymás hatásait, másrészt maguk az esetek is kapcsolódtak egymáshoz. Az első két erőszakot nem csak az ELTE intézménye hozza összefüggésbe egymással, de mint később látni fogjuk, maga az áldozat, Mira is hivatkozik a fonyódligeti erőszak áldozatára, és azt mondja, az ő bátorsága

adott neki erőt ahhoz, hogy a nyilvánosság elé álljon a történetével. A harmadik cikkben az áldozat, Réka, szintén reflektál a korábbi esetekre, illetve magának a cikknek a tartalmi felépítése, vizuális megjelenítése is szándékosan erősíti a két eset összekapcsolását.

Amikor a fokozott médiaérdeklődésről beszélünk, felmerül az a kérdés is, miért éppen ezek az esetek kaptak nagyobb nyilvánosságot. Nincsenek adataink arról, hogy ma Magyarországon hány nő esik nemi erőszak áldozatául. Az Amnesty International egy 2007-es kiadványában azt írja, hogy lehetetlen ilyen statisztikát készíteni, hiszen legfeljebb arról kaphatunk adatokat, hány eset kerül bíróság elé. Arról, hogy összesen hányan tesznek feljelentést, és hány esetben dönt úgy a rendőrség, hogy nem indít nyomozást, nincsenek adataink, ahogyan azt sem tudhatjuk, hányan döntenek úgy, hogy nem mennek a rendőrségre. Mégis irracionális lenne azt gondolnunk, hogy az esetek a nemi erőszak, mint ritka és érdeklődésre számot tartó bűncselekmény miatt kerültek volna a lapok címlapjára.

Az érdeklődés egy lehetséges magyarázata lehet az úgynevezett Missing White Woman Syndrome (Liebler 2010). Az elsősorban angolszász nyelvterületen elterjedt szociológiai terminus az olyan eseteket jelöli, amikor az áldozat személye szerepet játszik a hír fontosságának megítélésében. Az elmélet szerint egy alsóbb osztályba tartozó, fekete nő eltűnése sokkal kisebb érdeklődésre tarthat számot, mint egy középosztálybeli, fehér nő eltűnése. Vannak, akik szerint ez azzal magyarázható, hogy a tragikus hírek kapcsán egyfajta önvédelmi mechanizmusként arra gondolunk, hogy az ilyesmi csak másokkal történik meg – azokkal, akik rossz környéken laknak, akik rossz társaságba keverednek, akik szinte maguknak keresik a bajt. Később majd láthatjuk, hogy ez számos erőszak-sztereotípiát forrása is lehet. A középosztálybeli, fehér nő eltűnése esetében ezek az önvédelmi mechanizmusok nem működnek, így a hír befogadója is úgy érzi, nagyobb veszélyben van, vagy akár közvetve érintett a tragédiában.

A gólyatábori nemi erőszakokkal kapcsolatban is lehetséges, hogy az eset körülményei, az, hogy mindez egyetemre járó, vagy oda felvételt nyert, tehát egy értelmiségi közegben történt meg, megüthette azt az ingerküszöböt, ami a Missing White Woman Syndrome elindulásához szükséges.

Ahhoz, hogy a nemi erőszakról párbeszéd indulhasson, a médiaérdeklődés mellett szükség volt olyan fórumokra is, ahol a vélemények elhangozhattak. A cikkek alatti kommentelési lehetőség, amennyiben ez adott volt, terepet biztosított ahhoz, hogy bárki, akár a neve, vagy arca vállalása nélkül, hozzászóljon az esetekhez.

Kiinduló felvetésem az volt, hogy ugyan örvendetes, hogy megindult egy diskurzus a nemi erőszakról, ez a párbeszéd még hagy kívánni valót maga után. A cikkek alatti kommentek jól tükrözik, hogyan viszonyul a társadalom a nemi erőszakhoz, illetve annak áldozataihoz, és noha ezeknek a kommenteknek a vizsgálata nyilvánvaló okokból nem hozhat reprezentatív eredményt, mégis tanulságos eredményekkel szolgálhat arra vonatkozóan, mire számíthat az, aki ma Magyarországon mer beszélni arról, hogy nemi erőszak áldozata volt.

A kommentek elemzése során a kutatói kérdéseim a következők voltak:

- a.) Milyen, az áldozatra nézve negatív előítéletek, sztereotípiák mutathatóak ki a kommentekben, és ezek milyen arányban vannak jelen?
- b.) Jelennek-e meg előítéletek, sztereotípiák, önbíráskodás az elkövetővel kapcsolatban?

Figyelembe véve, hogy az első eset egy nagyon rövid, kevés információt tartalmazó és objektív hangvételű hír volt, közel azonos tartalommal minden hírportálon, az Index.hu-n közölt interjúk pedig sokkal részletesebb, személyes hangvételű írások voltak, ahol maga az áldozat számolt be a traumáról, és ez a különbség a kommentekben is éreztette a hatását, eltérő módszereket alkalmaztak a különböző esetek vizsgálatában. Az első esethez kapcsolódó cikkek alatti hozzászólásokat kvantitatív, a második két esetet bemutató interjúk alatt található kommenteket pedig kvalitatív diskurzuselemző módszerrel vizsgáltam.

A kvantitatív módszer kereteire a Korpusz és módszer című fejezetben részletesebben is kitérek. A kvalitatív vizsgálatkor elsősorban arra voltam kíváncsi, hogy változik-e a hozzászólók attitűdje, amikor az áldozat maga is megszólal, azaz a történet sokkal személyesebbé válik, és befolyásolja-e őket az áldozat erőszak előtti és utáni viselkedése.

2. Korpusz és módszer

Az elsőként nyilvánosságra hozott, 2014 augusztusában, Fonyódligeten történt nemi erőszakról elsőként a Sonline.hu számolt be, „Megerőszakoltak egy lányt a gólyatáborban Fonyódligeten” címmel. A cikk augusztus 31-én, délután 15:57 perckor jelent meg az oldalon, majd gyorsan több hírportál is továbbvette onnan. A hír gyors terjedését jól szemlélteti, hogy a Google az „ELTE gólyatábor nemi erőszak” keresőkifejezésre, a keresést kizárólag az augusztus 31-i időpontra szűkítve is 23 releváns találatot ad.

A 23 cikk közül 10 alatt nem teremtették meg a kommentelés lehetőségét. Volt, ahol ez az oldal általános szabályzatából adódott, mint például az Index.hu-n, és van olyan weboldal is, amelyik csak bizonyos hírek alatt engedélyezi a hozzászólásokat, másoknál pedig – ahogyan ennél a cikknél is – nem. Ilyen volt például az Origo.hu.

További két cikkhez nem érkezett hozzászólás.

A cikkekhez érkező kommentek közül mindig a legfrissebb, legfeljebb 10 hozzászólást szemléltem. Ott, ahol a 10 hozzászóláson belül párbeszéd alakult ki, vagyis az egyik kommentelő kommentjére reagáltak, nem vágtam el a diskurzust, hanem az összes kommentet bevontam a vizsgált anyagba, tehát ezeknél az oldalaknál 10-nél több komment is kerülhetett a gyűjtésbe.

Az augusztusi esethez kapcsolódóan végül egy 98 kommentből álló korpuszt kaptam.

A kijelölt kutatói kérdések megválaszolásához a kommentekben szexizmust, előítéletet, sztereotípiákat kerestem. A vizsgálathoz a kiinduló keretet Illinois Rape Myth Acceptance Scale (IRMA) által vizsgált négy attitűd (McMahon & Farmer, 2011) adta.

2.1. Az IRMA attitűdök és kiegészítésük

Az eredetileg egyéni bevallásra készült, 1-5-ig terjedő skálán osztályozó (ahol az egy az „egyáltalán nem ért vele egyet”, az öt pedig a „teljesen egyetért”) mérleg szerint a leggyakoribb nemi erőszak mítoszok a következők:

I. She asked for it (Magának kereste)

Az áldozat hibáztatása, illetve a felelősség bizonyos szintű ráhárítása az IRMA szerint megjelenik, ha valaki egyetért a következő állításokkal:

- Ha egy lány részeg, amikor megerőszakolják, akkor valamilyen szinten maga is felelős azért, hogy engedte a dolgokat kicsúszni az irányítása alól.
- Ha egy lány kurvás ruhákat visel egy buliban, akkor magának keresi a bajt.
- Ha egy lány egyedül megy fel egy szobára egy fiúval egy buliban, akkor az ő hibája, ha megerőszakolják.
- Amikor egy lányt megerőszakolnak, az sokszor azért van, mert nem mondott egyértelműen nemet.

- Ha egy lány kezdeményezi, hogy összejöjjenek vagy csókolózzanak, nem kellene meglepődnie, ha a fiú azt feltételezi, hogy szexet akar.

II. He didn't mean to it (A fiú nem úgy gondolta)

Az elkövető felmentése, illetve a tettei súlyának enyhítése érhető nyomon az IRMA szerint, amikor a válaszolók egyetértenek az alábbiakkal:

- Amikor egy férfi megerőszakol valakit, az többnyire a szex utáni erős vágya miatt van.
- A férfiak többnyire nem akarják megerőszakolni a nőket, de van, hogy a szexualitásuk túlságosan elragadja őket.
- Ha egy férfi részeg, van, hogy akaratlanul is megerőszakol valakit.
- Nem kellene erőszaknak nevezni azt, amikor a férfi részeg, és nem tudja, mit tesz.

III. It wasn't really a rape (Nem volt igazából erőszak)

Szintén gyakori nemi erőszakhoz köthető sztereotípia, amikor a körülmények befolyásolják az eset megítélését. Az IRMA szerint ez történik az alábbi attitűdök elfogadása esetén:

- Ha egy lány nem áll ellen fizikailag az erőszaknak – még ha verbálisan meg is teszi ezt – az nem nevezhető erőszaknak.
- Ha egy lány nem küzd fizikailag is, az nem nevezhető erőszaknak.
- Ha egy lányon nincsenek zúzódások vagy sérülések, akkor az valószínűleg nem is volt erőszak.
- Ha az erőszakkal vádolt személynek nem volt fegyvere, akkor nem beszélhetünk erőszakról.
- Ha egy lány nem mondott nemet, később nem hivatkozhat erőszakra.

IV. She lied (Hazudott)

A nemi erőszakhoz köthető sztereotípiák közül az áldozat hazugsággal vádolása jelenik meg az IRMA szerint akkor, ha valaki a következő állítások tartalmával ért egyet:

- Sokszor azok a lányok, akik azt mondják, hogy megerőszakolták őket, beleegyeztek a szexbe, csak később megbánták azt.

- Az erőszak vádját sokszor arra használják, hogy visszavágjanak a fiúknak.
- Sokszor azok a lányok, akik azt állítják, hogy megerőszakolták őket, valamilyen érzelmi problémával küzdenek.
- Azok a lányok, akiket rajtakapnak, hogy megcsalják a barátjukat, sokszor azt állítják, hogy erőszak történt.

A kutatásnak már korai szakaszában világossá vált, hogy noha a nemzetközi szakirodalomban gyakran hivatkozott IRMA megfelelő kiindulási keretet ad, lesznek olyan, a hozzászólásokban megjelenő attitűdök, amelyek nem illeszthetők az IRMA kereteibe, noha a vizsgálat szempontjából lényegesek. Az egyik ilyen jellemző a humor volt, amely az IRMA kereteibe egyáltalán nem illeszthető be.

Ennek egyik lehetséges magyarázata az lehet, hogy az IRMA-t bevallásra, egyénileg kitöltött kérdőívek értékelésére dolgozták ki. Az ilyen vizsgálatoknál előállhat az elvárásoknak való megfelelés szándéka, aminek következtében a válaszadók – akik legalábbis sejtik, hogy a válaszaikat a nemi erőszak megítélésével kapcsolatos vizsgálatokhoz fogják használni – igyekeznek a válaszaikat úgy alakítani, ahogyan azt szerintük elvárják tőlük. A kommentek azonban a kérdőíves kutatások írásban kapott válaszaihoz képest közelebb állnak a spontán írott nyelvhez (Petykó 2012), azaz megfogalmazásukat rövidebb tervezés előzi meg, és feltételezhetjük, hogy a hozzászólás megfogalmazásakor egyetlen kommentelő sem mérlegelte annak a lehetőségét, hogy a mondatait egy erőszak-sztereotípiákat vizsgáló TDK dolgozatban fogják elemezni.

2.1.1. Negatív attitűd-e a humor?

A humor jelenléte a kommentekben vitathatatlan, azonban az, hogy ez a vizsgálatom szempontjából fontos tényező-e, magyarázatra szorul.

Alexandra Waszak 2013-as *The Contributions of Rape Humor to a Rape-Prone Society* című dolgozatában egy olyan esetről számol be, amelyben egy amerikai stand up komikus, Daniel Tosh előadása közben viccesnek és szórakoztatónak nevezi a nemi erőszakkal kapcsolatos vicceket, pontosabban olyanoknak, amelyek mindig, minden esetben viccesek. Amikor a közönség egy női ezt hallva megjegyzi, hogy az ilyen történetek valójában „sohasem viccesek”, a humorista a lányra mutat, és így szól: “Wouldn’t it be funny if that girl got raped by like, 5 guys right now? Like right now?”

Az eset nagy sajtóvisszhangot váltott ki, és több humorista is megosztotta az ügyel kapcsolatos nézeteit a közösségi oldalakon – volt, aki Tosh védelmére kelt, volt, aki elítélte, amit mondott. Maga Tosh nem sokkal az eset után így kért bocsánatot egy közösségi oldalon:

“All the out of context misquotes aside, I’d like to sincerely apologize... the point I was making before I was heckled is there are awful things in the world but you can still make jokes about them. #deadbabies” – idézi Waszak.

Azok, akik Tosh védelmére keltek, gyakran azzal érveltek, hogy a traumákat elviselhetőbbé teszi, ha viccet csinálunk belőlük. Ugyanakkor Waszak idéz egy kutatást, amiben Otto Santa Ana a viccek erejének hatását elemezte a közösség véleményére. Elsősorban Jay Leno emigráns-vicceit, illetve a közösség azokra adott reakcióját vizsgálta. Úgy találta, hogy az off-color humor szociális határt képez azok között, akik a viccet hallgatják, és azok között, akik kárára a vicc elcsattan: „no one of them, in this moment of satisfaction, can ever be one of us” – idézi Waszak. Szerinte az ilyen – sikeres – viccek megakadályozzák azt, hogy szimpátiát vállaljunk az áldozattal, a törekvés pedig arra, hogy magunkat az áldozatok fölé helyezzük, a nemi erőszak esetében például hajlamosabbá tehet az erőszak-sztereotípiák elfogadására.

Felvetődik továbbá a kérdés, hogy, noha maga a nemi erőszak trauma, egy nemi erőszakra szóló hír olvasása is akkora traumát okoz-e a befogadónak, amit mindenképpen valamilyen humorral kell feloldani?

Véleményem szerint, ha el is fogadjuk az érvelést, miszerint a humor csak a trauma feloldását, a feldolgozás megkönnyítését szolgálja, az erőszakkal kapcsolatos humort akkor sem legitimálhatjuk. Egy 2014 nyarán megjelent norvég tanulmányban (Bendixen, Henriksen & Nøstdahl, 2014.) felvetik annak a lehetőségét, hogy a nők esetében talán az motiválja az erőszak-sztereotípiák elfogadását, hogy így a befogadó jobban elhatárolódhat az áldozattól, nagyobb biztonságban érezheti magát, hiszen ilyesmi azokkal történik, akik valamilyen módon maguk is felelősek a történetekért – emlékezzünk rá, hogy a Missing White Woman Syndrome lehetséges magyarázatában is hasonló motivációk szerepelnek.

Megjegyzendő az is, hogy noha a humor segíthet az olvasóknak könnyebbé tenni a feldolgozást, de legalábbis az elhatárolódást, nehezen képzelhető el, hogy egy nemi erőszak áldozata a kommenteket olvasva maga is viccesnek találja azokat, és segítségükkel könnyebben feldolgozza az őt ért traumát.

Úgy gondolom tehát, hogy a hozzászólásokban megjelenő humor az áldozat traumáját nehezebben feldolgozhatóvá teheti, a közösség számára pedig ugyan segítheti az elhatárolódást, de ez az elhatárolódás az áldozat kizárását, kiközösítését, további megalázását vonja magával, ami ugyanúgy nem legitimálható, ahogyan az erőszak-sztereotípiák motivációjaként sem az. Mindezek miatt a humort az áldozatra nézve káros attitűdként bevontam a vizsgált kategóriákba.

2.1.2. Indirekt szexizmus

Az IRMA által vizsgált attitűdök közül több is valamilyen szexista megközelítésre vezethető vissza, de természetesen a kategóriák nem fednek le mindent, amit a szexizmus jelenthet. Sarah Mills (2008) szerint a szexizmus olyan állítás, ami valakit egy olyan csoport tagjaként kategorizál, amivel az illető nem azonosítja magát, vagy olyan értékekkel ruházza őt fel, amelyeket nem vall a magáénak.

Mills ugyanitt megkülönbözteti a nyílt (direkt) és az indirekt szexizmus fogalmát. Szerinte a nyílt szexizmus olyasmi, ami a második hullámos feminizmus előtt volt a leginkább jellemző. A nyílt szexizmus esetében sokszor egyetlen, politikailag nem korrekt szó lecserélésével „korrigálható” a megnyilatkozás. Mills úgy véli, hogy a nyugati társadalmak már megtanulták, hogy ezeket a kifejezéseket, jelzőket nem szabad használni, de ez nem jelenti azt, hogy maga a gondolkodás is megváltozott. Szerinte a nyílt szexizmus helyét sok esetben az indirekt szexizmus vette át, amikor az előítélet már nem egyetlen szóban vagy szókapcsolatban érhető tetten. Példaként említ egy időt házaspárt, akik minden este együtt ülnek le vacsorázni. Miután asztalhoz ülnek, a férj minden este megkérdi a feleségétől: „*Van ketchup, Vera?*”

Ugyan maga a kérdés nem tartalmaz kifogásolható szavakat vagy kifejezéseket, mégis, az adott szituációban azt jelenti, hogy Vera, vagyis a feleség dolga azt, hogy felálljon, és ketchupot hozzon a férjének.

A kommentek elemzése során világosan kirajzolódott az is, hogy a megnyilatkozók minden bizonnyal nincsenek tudatában annak, hogy a megnyilvánulásaik szexisták lennének – az indirekt szexizmus sokszor jó szándékú, empátiát mutat, vagy éppen valamilyen előnyös tulajdonsággal ruházza fel azt, akire vonatkozik, például a nők gyengédebbek, jobban értenek a gyerekneveléshez, vagy a férfiak jól vezetnek. Mills fentebb közölt definíciója szerint azonban ezeket a kijelentéseket ugyanúgy a szexizmus körébe sorolhatjuk, hiszen olyan

tulajdonságokkal ruháznak fel valakit kizárólag a biológiai neme alapján, amivel nem feltétlenül szeretne, vagy tud azonosulni. Az indirekt szexizmus kategóriájával ezért mindenképpen szükségesnek éreztem kiegészíteni az IRMA vizsgálati körét.

2.1.3. Az elkövetőre vonatkozóan megjelenő előítélet, önbíráskodás

Az IRMA kategóriái közül egyedül a II. az, ami az elkövetőre irányul, illetve vele szemben fogalmaz meg valamilyen előfeltevést. A vizsgálat körébe azonban egyáltalán nem esnek bele azok a megnyilatkozások, amelyek az elkövetővel szemben fogalmaznak meg előítéletet, önbíráskodást.

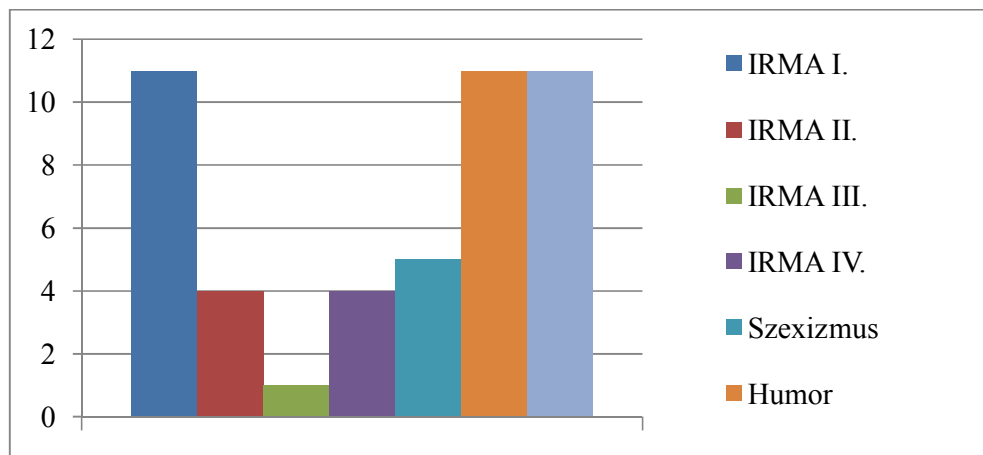
Egy elképzelt, ideális párbeszédben pedig az elkövetővel kapcsolatban éppen úgy nem szabadna általánosításokba, túlkapásokba bocsátkozni, ahogyan az áldozattal kapcsolatban sem, éppen ezért a vizsgálatom körébe az elkövetőre nézve hátrányos megkülönböztetéseket, túlkapásokat, az önbíráskodás igényét is bevontam.

Az IRMA négy kategóriája mellett tehát a 2014. augusztus 31-én megjelent cikkek alatti kommentekben az alábbi szempontokat is a vizsgálat körébe vontam:

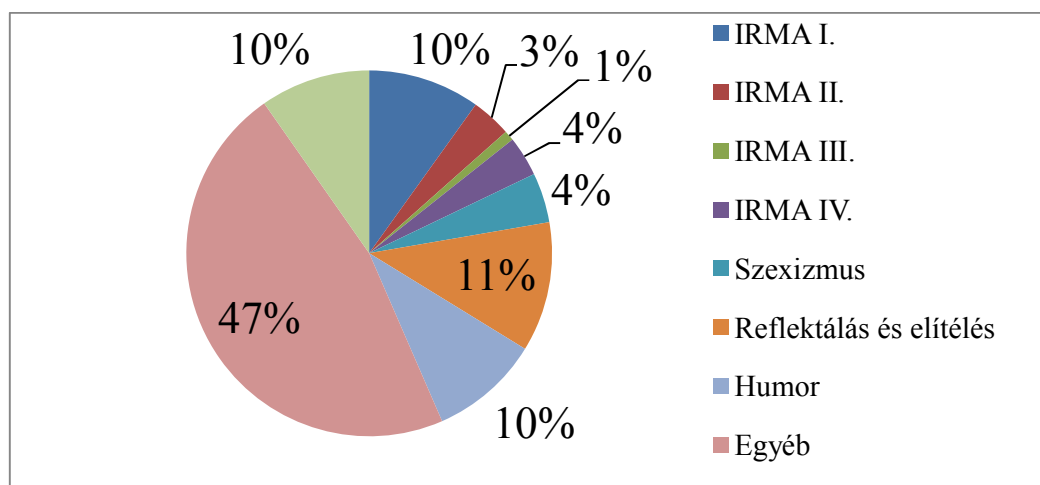
- humor
- indirekt szexizmus
- elkövetővel szembeni előítélet, önbíráskodás

3. Eredmények

Az alábbi oszlopdiagram a vizsgált attitűdök előfordulását mutatja a 98 kommentből álló korpuszban. Azok a kommentek, amelyekben például humor, és indirekt szexizmus is előfordult, mindkét kategóriába bekerültek. Így az IRMA I. kategóriába sorolható attitűd összesen 11-szer, az IRMA II-be sorolható 4-szer, az IRMA III-ba sorolható 1-szer, az IRMA IV-be sorolható attitűd pedig szintén 4-szer jelent meg a kommentekben. Az ezekbe a kategóriákba nem sorolható indirekt szexizmus összesen 5-ször, humor 11-szer, az elkövetőre vonatkozó előítélet, sztereotípiák vagy önbíráskodás pedig összesen 11-szer jelent meg.

Az alábbi tortadiagramm a vizsgált attitűdök számának százalékos előfordulását mutatja, az összes kommenthez viszonyítva.

3.1. IRMA attitűdök

Az általam vizsgált 98 komment között 11-ben jelentek meg olyan elemek, amelyek az I. kategóriával mutattak egyezést, azaz valamilyen módon az áldozatot tették részben vagy egészben felelőssé a történetekért. Ezek között a hozzászólások között több is akadt, amelyik a gólyatáborok hangulatát, erkölcsi színvonalát kritizálta, így indirekt módon arra utalt, hogy mindenki, aki egy ilyen eseményen részt vesz, erkölcsileg megkérdőjelezhető – legyen szó erőszakolóról, vagy áldozatáról.

A hozzászólások közül sok kifejezetten a körülményekről, a helyszínről, vagy a fiatalok általános erkölcséről fejtett ki sztereotipikus véleményt¹:

(1), „A gólyatáborok nem a "hallgatói életre" készítene fel, hanem az éjszakai életre. Ezek után aki odamegy, az tudja, hogy mire számíton: semmi jóra. Csicskáztatás, beavatás, ivászat, buli, drogok.”

(2), „A gólyatábor nem szól másról mint a pénzről, edzeni a szülőket a pénzkidobásra, finanszírozni a csemeték féktelen bulizását, aki idáig rendesebb életet él, megmutatni neki milyen a nagybetűs élet!!! Ha gólyatábornak nevezzük nincs helye ott idegeneknek! Ezt is azért engedik meg, hogy az üzemeltetőnek minél több haszna legyen! A keresztény kormánynak (városvezetésnek) rég be kellett volna tiltani! Úgy látszik csak azok tudják miről szólnak ezek a táborok akinek nincs beleszólása! A pedagógusok hol vannak ilyenkor?? Vagy ők is kirúgnak a hámból, feldobva ezzel szürke hétköznapijait, szexuális életüket???? Csak kérdezem, mielőtt még bárki támadna!! Illetékes megszólalhatna!!!”

Más kommentek ennél is sokkal konkrétabban mutatnak rá arra, hogy szerintünk az áldozat tehető felelőssé azért, ami vele történt:

(3), „ez így igaz ! mai 13-14 évesek már 90 % a nem szűz .. mert milyen menő már nekik amikor az ondó csurog a szájukból ..médiában minden a szexről szól , szóval ezen nem is kell csodálkozni ...”

(4) „Nem hiszem hogy a hölgyeményt annyira kellett féltetni”

(5), „Azért a mai lányok sem angyalok.Ki kell várni a nyomozás végét.Nem voltam ott,nem tudom mi történt.De aki egy ilyen eseményre megy az készüljön fel egy két dologra.Egy szórakozóhely mellett lakom,ahol nyáron folyamatosan bömböl a zene,éjszakánként pedig fűtanúja vagyok annak ahogy a szende kislányok totál részegen ajánlatokat tesznek a fiuknak.Már nem a fiuk hanem a lányok akik kezdeményeznek.Ha baj van akkor viszont ők mindenben ártatlanok.”

(6), „Sajnos már nem a régi világot éljük . Nincsen tisztelet és szeretet vagy éppen " elpirulok mert valaki rám nézett " ehelyett " meg hát " elég szomorú ha belegondolunk , arról nem is beszélve aki hasonló dolgot művel szégyelye magát nagyon egy egész életre tönkreteszí

¹ A kommenteket változtatás nélkül, eredeti központozással közlöm.

a másik életét és magát is megbélelgi nem is kicsitegy kis meglepi :))) <http://smileerktube.blogspot.hu/2014/09/dario-g-sunchyme-disco-megamix-dj.html>”

A hozzászólások többször utalnak arra, hogy a „mai lányok” erkölcsi megkérdőjelezhetőek, azaz a nemi erőszak az áldozat szexuális szabadságára vezethető vissza. Egyrészt az, aki gólyatáborba megy, hogy a szülei pénzét költse, miközben tudja, hogy ott isznak és féktelenül buliznak, annak – legalábbis a kommentelők szerint – számolnia kell azzal a lehetőséggel, hogy szexuális erőszak áldozata lesz. Másrészt, aki már „13-14 évesen nem szűz”, vagy „totál részegen ajánlatokat tesz a fiúknak”, esetleg nem pirul bele abba, hogy valaki ránézett, annak később sem szabad nemi erőszakra hivatkoznia, hiszen erre nincsenek meg az erkölcsi alapjai. Ezt a logikát követve, aki egyszer igent mondott, az többé már nem mondhat nemet, az emberi méltóság és a szabad akarat tiszteletben tartása, de akár a törvény védelme is pedig csak azokra a nőkre, lányokra vonatkozik, akik megfelelnek ezeknek a feltételezett normáknak.

A következő leggyakoribb sztereotípiák a II. és IV. kategóriával egyeztek, 4-4 kommentben volt fellelhető a „He didn’t mean it” és a „She lied” attitűd.

Érdekes, hogy azok a kommentek, amelyek az elkövető felelősségét enyhítik, nem feltétlenül növelik az áldozatét, inkább a nemi erőszakot a férfi sexualitás elkerülhetetlen következményének, amolyan szükséges rossznak állítják be.

(7)„Szerinted miért van itt a világon főleg németországban a legtöbb prosti engedélyezve?

Ugy vannak vele, hogy a betelepült torok, alban, szerb nyikhajok inkább ezeket zaklassak olcso penzert, mint a lányait. Mondjuk Svédország ilyen szempontból már bezarta a kapuit, de azért ott is találni szép számmal.”

A kommentelő itt arra reagál, hogy a vonatkozó cikkben szerepel egy lista a „nemi erőszaktól leginkább fertőzött” országokról, a negyedik helyen Svédországgal, az ötödik helyen pedig Németországgal. A rasszista megjegyzés mellett figyelemre méltó az is, hogy a hozzászóló úgy értelmezi, bizonyos férfiak nem tudnak úrrá lenni a szexuális vágyaikon, ezért vagy keretet kell teremteni azok megélésére – adott esetben a legális prostitúciót – vagy számolni kell azzal a veszéllyel, hogy a „lányainkat” fogják zaklatni a szexuálisan frusztrált betelepülők.

Külön említésre méltó az a hozzászólás, amely első olvasásra az áldozattal szimpatizál, és elítéli az elkövetőt, illetve burkoltan arra is utalásokat tesz, hogy reméli, nem csak az igazságszolgáltatás keretein belül kapja majd meg a büntetését:

(8), „Remélem, azt kapja a bőrben, amit megérdemel. A lány férfirokonai, ha nem lenne már előzetesben, nyilván szívesen elbeszélgetnének vele. 38 évesen már nem nevezhető megtévedt teenager-nek.”

Ugyanakkor itt is megjelenik a „megtévedt teenager” képe, azaz, az áldozat kora teszi a bűncselekményt igazán súlyossá, mert neki már meg kellett volna tanulnia uralni a szexuális vágyait, míg egy tizenévestől – legalábbis a hozzászólás ezt sugallja – ez nem várható el minden körülmények között.

Ennél sokkal kritikusabb, vádló hangot ütnek meg azok a kommentek, amelyek arra utalnak, hogy a lány hazudhatott az erőszakról.

(9), „Ez egy gólyatábor. Akkor mi van, ha csak annyi történt, hogy jól beb*szott a csaj is, meg a srác is, aztán reggel, amikor a csaj kissé másnaposan oldalra fordult, szembesült a tényekkel, megbánta, aztán most hiszti van? Nem kéne rögtön nemi erőszakot kiáltani, amikor még csak annyit tudni, hogy lehet, hogy az történt. De az is lehet, hogy csak két fiatal szórakozott, az egyik meg másnap megbánta.”

(10), „Szerintem csak kijózanodott s, rájött hogy mekkora kurva volt hogy többen is megtolták és így jobb álcázni”

(11), „Ilyen táborokba nemhiszem h. a Bűnöző kannibálok járnának, akik ténylegesen tudnának nemi erőszakot alkalmazni! sok ribanc 2en kúrják a 3.at akit már nem bírnak el nemi erőszaknak titulálni! :D és próbálja lemosni magáról h. nem ő akarta, hanem megerőszakolták, mert azt mondta h. jajj neem, de már a szopja a broki végét ha előveszi valaki! :D :D”

A kommentekben több, az IRMA által is vizsgált attitűdszempontra megjelenik: egyrészt a hozzászólók elképzelhetőnek tartják, hogy – a körülményekből adódóan – a lány részeg volt, és beleegyezett valamibe, amit később megbánt, és nemi erőszaknak nevezett.

Másrészről, a (11)-es példában a hozzászóló azzal érvel, hogy egy gólyatáborba nem „bűnöző kannibálok” járnak, és azt a teljesen illogikus következtetést vonja le, hogy aki egy

gólyatábor résztvevője, tehát feltehetően egyetemi hallgató, az nem is képes egy ilyen bűncselekmény elkövetésére. A hozzászólásban a kettős mérce is tetten érhető: míg a felsőfokú oktatásban részt vevő férfiak nem követhetnek el ilyen bűnt, annak nincs nyoma, hogy a felsőfokú oktatásban részt vevő lányok személyiségével nem egyeztethető össze egy ilyen hazugság. A nőkkel szembeni általánosítás és a kiemelkedően durva jelzők („sok ribanc”) használata, valamint az emotikonok használata megpróbálja nevetségessé tenni a helyzetet, olyanná, amiben az áldozat szánavalmasnak, megvetendőnek tűnik, így nem is szavahihető. A hozzászólást egyébként a rossz helyesírás és zavaróan rossz fogalmazás ellenére egy – adatlapja szerint – nívós magyar egyetemre járó fiú hagyta. A szokatlanul szélsőséges reakció arra lehet példa, amit már Lerner és Montanda is megfogalmazott 1998-ban: a nemi erőszakhoz kapcsolódó sztereotípiák elfogadásának más és más oka lehet nőknél és férfiakkal. Míg a nők esetében ez egyfajta önvédelmi szerepet tölt be (az erőszak azokkal történik meg, akik megérdemlik, kiprovokálják, nem elég óvatosak, stb., tehát nekem, aki nem így viselkedem, nem kell félnem), a férfiak esetében pedig ez a szexuális erőszak igazolását szolgálja – idézi Bendixen, Henriksen & Nøstdahl (2014) . Elképzelhető, hogy a hozzászóló a homlokzata fenyegetését érezte amiatt, hogy sokan általános kritikát fogalmaztak meg a gólyatáborokkal, az ott megjelenő hallgatókkal, illetve általában a korosztállyal szemben, és a saját „kasztjába” tartozó elkövető védelmével önmaga identitásképét is védte.

Érdekes módon a III. csoportba mindössze egyetlen komment sorolható. A hozzászóló ebben az orális közöslést „önkéntesnek” nevezi, úgy értelmezve az esetet, hogy a lányt nem kényszerítették semmire:

(12), „Szerintem ez a hír is kacsa, de egy ÖNKÉNTES orális szexnek mi köze a nemi erőszakhoz???”

A cikkben egyébként, amihez a hozzászólás is érkezett, nem szerepelnek részletek, így az sem derül ki, hogy orális közöslésről van szó, a kommentelő tehát feltehetően egy másik oldalon is olvasott már az esetről, amit egyrészt nem hisz el, másrészt a leírtak alapján nem tart erőszaknak. Az IRMA azokat az attitűdöket sorolja a III. kategóriába, amelyek szerint a fegyver nélkül, vagy az áldozat fizikai ellenállása, védekezése nélkül nem beszélhetünk erőszakról. Mivel az orális szex az áldozat részéről is megkövetel valamiféle aktivitást, a hozzászóló talán úgy gondolja, hogy az valójában nem is lehet erőszak eredménye.

3.2. A humor megjelenése a kommentekben

Az augusztusi esethez kapcsolódó, vizsgált kommentek között 11-ben, tehát ugyanannyiban jelent meg valamiféle humor, mint ahányban az IRMA I. kategóriájába sorolható attitűd.

Érdekesség, hogy míg az IRMA kategóriáiba tartozó megjegyzésekhez többnyire érkezett valamilyen ellensúlyozó hozzászólás –például (13) „Persze! A bűdösribanca képes volt fürdőruhában vízbe menni, tehát csakis ringyó lehet mi? Agyameldobom, mennyi prokarióta intellektusú, galandfőreg erkölcsű Tajgetosz szökevény netezik!”, vagy (14) „mekkora bunkó vagy!” – addig a humoros(nak szánt) kommentek esetében ez a 11 esetből csak kétszer fordult elő, ellenben volt, hogy egyfajta párbeszéd alakult ki, ahol az egymásra reagáló kommentek tovább fűzték a tréfát, mintegy rákontrázva a korábbi hozzászólásokra:

(15) A) hozzászóló: *„Anno én annyira bebasztam a gólyatáborban, hogy kis híján megerőszakoltam egy szalonasütő helyet.”*

B) hozzászóló: *„ahhoz kurvasok sikosító kellene...”*

C) hozzászóló: *„Zsír.
De én ebben tényleg nem akarok részt venni...”*

D) hozzászóló: *„Parázs volt benne?”*

A (15)-ös példa C) hozzászólója *„de én ebben tényleg nem akarok részt venni”* mondatával érzékelteti, hogy olyan témáról van szó, ami tabu, amiben jó érzésű ember nem akarhat részt venni – ez azonban itt talán csak még jobban elmélyíti a humort, amit éppen az illetlensége, a tabuk áthágása tehet vonzóvá.

Az „off-color” humor védelmében szólaltak meg azok a közéleti személyiségek is, akik Tosh-t védték, mondván, a rossz dolgokat elviselhetőbbé lehet tenni, ha viccet csinálunk belőlük. Pontosan ez az attitűd jelenik meg egy másik beszélgetésfolyamban:

(16) E hozzászóló: *„*TÓK. Egyébként itt vagy megműfaszoztak valakit, vagy az egyetlen srácot erőszakolták meg a csajok...”*

F hozzászóló: „*ezért nem árt néha az eredeti cikkekre kattintani*”

G hozzászóló: „*a leszbizés továbbra is játszik!!!*”

H hozzászóló: „*téged kéne megműfaszozni*”

E hozzászóló: „*Hidd el, nagyon szomorú esetnek találom én is az egészet, sőt, az is lehet, hogy némileg közelebb állok az egészhez, mint itt bárki.*

Nagyon boldog lennék, ha az a 38 éves külsős illető kapna némi seggrepacsit majd a sitten. Viszont ha a végsőkéig mindig minden esetben teljesen sírva komolyan veszünk mindent ebben az életben, akkor mi a picának van értelme élni?”

A (16)-os példában már idézett poén egyébként, egy másik nicknév alatt is feltűnt, valószínű, hogy itt egy felhasználóhoz tartozó két avatarról van szó, esetleg az egyik felhasználó látta a másik hozzászólását, és azt annyira humorosnak találta, hogy egy másik oldalon a sajátjaként osztotta meg:

(17) „*Tanító és Óvóképző.... Ide csak nők járnak. Megműfaszoztak valakit akarata ellenére?”*

3.3. Indirekt szexizmus

Indirekt szexizmus összesen öt kommentben jelent meg, ebből négy valamilyen, az elkövetővel szembeni túlkapást is megfogalmazott. Volt olyan hozzászólás, amely az áldozatot, a nőt az önmaga megvédésére képtelen gyermek szerepébe helyezte:

(18) „*Azt olvastam, hogy a tettes nem is hallgató volt és nem is a gólyák közül. Ez elvileg megnyugtató, de akkor sem lehet az eset mellett elmenni. Ez ügyben bízom a rendőrség törvénytisztelőében. Nekik is vannak gyermekeik. Különösen a kicsik, és a lányok (általában is a nők) szorulnak nagyobb védelemre és figyelemre!”*

Míg a fenti komment empátiát mutat az áldozattal, addig a (19)-es példa az elkövetőt ítéli el úgy, hogy közben a *lány* szó *áldozat* jelentésűvé válik, vagyis lány az, akit megerőszakolnak, akit akarata ellenére kihasználnak, bántalmaznak a börtönben:

(19) „*Remélem börtönbe kerülnek és a kedves lakó társak lányt csinálnak belőlük!!*”

Az indirekt szexizmus minden esetben olyan hozzászólásokban jelent meg, amelyek az áldozattal mutattak szimpátiát, vagy elítélték az elkövetőt. Feltételezhetjük, hogy, ahogyan Mills már idézett leírása alapján az jellemző az indirekt szexizmusra, a megnyilatkozó nincs tudatában a nyilatkozata szexista voltának.

3.4. Az elkövetőre irányuló előítélet, önbíráskodás

Az elkövetőre irányuló előítélet, önbíráskodás összesen 11 kommentben jelent meg, tehát éppen annyiban, mint ahányban a humor, vagy az IRMA I. kategóriájába (Magának kereste) sorolható megnyilvánulás.

(20) I hozzászóló: „*Szegény kislánynak jól kezdődik a főiskola. A fiut(kat) nemcsak a BTK alapján büntetném, de az összes felsőoktatási intézményből is örökre kizárnám.*”

J hozzászóló: „*Egyetértek!*”

J hozzászóló: „*Remélem, megbüntetik úgy, hogy örökre elmegy a kedve az erőszakoskodástól a görénynek.*”

K hozzászóló: „*De előbb levágják a pöcsüket*”

Említést érdemel az IRMA II. kategóriában (A fiú nem úgy gondolta) már megjelent (8)-as példa, ahol a hozzászóló azt is megjegyzi, hogy az áldozat férfirokonai biztosan „*szívesen elbeszélgetnének*” az elkövetővel, utalva ezzel a személyes bosszúállás lehetőségére. Mindamellet, hogy ez a hozzászólás legitimnek, érthetőnek és elfogadhatónak mutatja az önbíráskodást, egyszersmind az indirekt szexizmus kategóriájába is beilleszthető: a férfiak szerepe, hogy megvédjék a nőket a családjukban, vagy, ha az erőszak már megtörtént, akkor személyesen álljanak bosszút.

4. „Nem akarok áldozat lenni” – Mira története

Pontosan egy hónappal a fonyódligeti eset nyilvánosságra kerülése után az Index.hu-n jelent meg Panyi Szabolcs cikke „Nem akarok áldozat lenni, mert kurva szar áldozatnak lenni” címmel. A cikkben egy Mira álnevet használó lány mondta el, hogy 2013-ban, egy haza egyetem jogi karának gólyatáborában ő is szexuális erőszak áldozata volt.

A fonyódligeti esetről szóló hírhez képest jelentős különbség volt, hogy a cikk sokkal hosszabb és részletesebb volt, ráadásul az áldozat saját maga mondta el a történetet, beszámolva az előzményekről, magáról az erőszakról, és a következményekről is. Ahogyan azt a Korpusz és módszer című fejezetben már leírtam, ezen különbségek miatt az eset alatti kommenteket vizsgálva más kérdésekre, és más módszerekkel kerestem a választ.

Az október elsején megjelent cikk bevezetőjében az újságíró elmondja, hogy egy korábbi, gólyatábori erőszakról szóló írása után kapott levelet Mirától, aki elmondta, hogy egy éve őt is megerőszakolták, és találkozót kért, mert most úgy döntött, a nyilvánosság elé tárja az esetet. *„Az ő történetéből pontosan kiderül, hogyan és miért hallgatják el ezeket a bűncselekményeket”* – írja Panyi Szabolcs (2014).

A történet rendkívül részletes, de a jelen kutatás szempontjából az alábbi pontok kiemelését tartom lényegesnek:

- a) A cikkben szándékoltan nem szerepel sem a résztvevők valódi neve, sem pedig az érintett főiskola neve, mivel a *„bűncselekmény mögött meghúzódó társadalmi probléma ugyanis messze túlmutat a konkrét eseten”*. (Panyi 2014) (Ugyanakkor a cikk egy másik pontján Mira elmondja, hogy az egyetemen mindenki könnyedén beazonosítja majd a szereplőket, de ez őt nem érdekli.)
- b) Az áldozat utal a korábban nyilvánosságra került, fonyódligeti esetre, mint olyan történetre, ami őt is motiválta abban, hogy a nyilvánosság elé álljon.
- c) Mira egyértelműen felelősnek nevezi meg a HÖK-ösöket, egyrészt, mivel a gólyatábor hangulata szerinte „kedvező” terepet teremtett a nemi erőszaknak, másrészt, még súlyosabban, amiért lebeszélte a feljelentésről, és eltussolták az ügyet.
- d) Mira felveti annak a lehetőségét, hogy valaki kábítószerrel tett az italába.
- e) A fonyódligeti esettel ellentétben, ahol részleteket sokáig nem lehetett tudni, az októberi cikkben Mira beszámol magáról az erőszakról is: elmondja, hogy

rosszul lett, egy fiú visszakísérte a szobájába, majd megkérte a fiút, hogy hagyja egyedül. Később arra ébredt, hogy valaki a mellén ülve maszturbál. *„Amikor kapálózni kezdett, az erőszakoló lefogta a kezét, a fejét pedig visszanyomta a párnára. Azt akarta, hogy Mira fogja meg a nemi szervét, miközben arról beszélt neki, hogy a szájába és az arcára fog élvezni. Mira ellenkezett, de félájultan nem tudott szabadulni. Ekkor benyitott valaki, a lány pedig megpróbált segítséget kérni, de az ismeretlen ezt nem észlelte”* (Panyi 2014). Végül sikerült kimenekülnie a szobából, a szemben lévő helyiségbe menekült, majd ott elaludt.

- f) Az erőszak után Mira úgy döntött, a gólyatáborban marad, és megpróbálja jól érezni magát, ami miatt, saját megítélése szerint, később kevesebben hitték el a történetét: *„»Az utóöngében valamilyen szinten hibás vagyok, annyira nem akartam, hogy áldozatnak tüntessem föl magam. Érted, én nem akartam, hogy mindig azzal jöjjenek oda, hogy jaj, szegény. Fel kell állni a padlóról, mert muszáj«”* (Panyi 2014).
- g) Amellett, hogy a HÖK-ösök is azt sugallták neki, hogy a saját érdekében se tegyen feljelentést, ne csináljon botrányt, Mira elmondja, hogy maga sem akart feljelentést tenni, mert el akarta kerülni azt a megaláztatást, ami a vizsgálattal, eljárással jár. *„»Bár megkérdezték tőlem, mit szeretnék tenni, de maradjunk annyiban, elég erőteljesen próbáltak afelé terelni, hogy ne akarjak semmit, és ne legyen botrány. Más kérdés, hogy én bíróságra ezt nem akartam vinni. Azért nem, mert pontosan tudom, hogy egy ilyen helyzetben a nőket hogyan kezelik: iszonyú, ahogy bizonyítják, nem hisznek nekik, meghurcolják őket. Ebből a megaláztatásból én, köszönöm szépen, nem kérek«”* (Panyi 2014).

A médiatörvény módosítása óta az Index.hu oldalán nincs lehetőség a cikkek kommentálására, bizonyos anyagokat azonban – ahogyan a vizsgált cikket is – megosztanak a saját Facebook oldalukon. Mira történetét 2014. október 1-jén osztották meg, a következő kísérszöveggel: *„2013-ban megerőszakoltak egy lányt egy jogász gólyatáborban. A szervezők a lányt rávették, hogy ne tegyen feljelentést, belső eljárás sem indult. Mindent eltussoltak, azóta is mindenki hallgat. Most elmeséli a történetét.”* A bejegyzést e tanulmány írásakor 889-en kedvelték, 542-en megosztották, és összesen 93 hozzászólást generált a Facebook számlálója szerint – ugyanakkor ez a szám nem tartalmazza az egyes hozzászólások

alatt, „Válasz” vagy „Reply” módban érkező kommenteket, amikből egyes hozzászólások alá csak néhány, máshol például 52 is érkezett.

Noha a cikkben nem írják le az ELTE nevét, a megjelenés után már sokan sejtették, hogy az egyetem gólyatáboráról van szó, és hamarosan az ELTE is bejelentette, hogy magára ismert, és vizsgálatot indít. A kommentek között ekkor már több olyan hang is megjelent, amely az egyetem, mint intézmény jó hírét védte, a cikk(ek)et pedig egy lejárató kampány részének tartotta:

(20) *„Ennek a cikknek fele sem igaz. Csak ugyanúgy lehetetlen bebizonyítani, mint azt is, ha valakinek az italába bármit belekevernek... Mesterien manipulatív írás, gratulálok Panyi Szabolcsnak hozzá. Vajon miért ekézi ennyire a jogi karokat? Nem ment át Római jog szigorlaton és maradt a zugírás?”*

A hozzászóló, aki egyébként az ELTE jogi karának hallgatója, a kommentjéhez írt válaszokra reagálva később még hozzátette:

(21) *„1) Nem mondtam, hogy hazudik az áldozat, hanem, hogy semmi konkrét nincsen a cikkben. Kicsit olyan, mint amikor Zsanettet 5 rendőr erőszakolta meg, és egész ország felhőrdült. Közben kiderült, hogy semmi nem történt. Kicsit több konkrétum és hiszek. Vagy holnap írok egy cikket, hogy valamelyik újság szerkesztőségében megerőszakoltak valakit, csak félek felfedni magam, és tudom, hogy ki volt de nem merem elmondani, és feljelentést sem teszek, mert szégyenlem. 2) Ez a cikk egy augusztus vége óta tartó kampány része, aminek következtében az Elte jogi karán a mai napig nem működik a hallgatói önkormányzat, egy hasonlóan megalapozott cikk miatt. Ugye az történt, hogy faszos pinás dalokkal kapcsolatban azt állította a szerző, hogy megalapozzák a gólyatáborban a nemi erőszak légkörét, ami nonszensz, ill. jogi karon nem történt bűncselekmény. És ebben a cikkben is csak állítják, hogy valamelyiken történt. A hallgatók azóta érzik ennek a következményeit, ugyanis a szeptember eleji és a Hök. által szervezett programok (pl.: használt könyvek vására marad el, ami a kevésbé tehetős diákokat segítené azzal, hogy ne kelljen megvenni 8-10 ezer forintos könyveket) maradnak el, és a támogatások utalása is csúszik, megint csak egy kampány miatt. 3) Elítélem az erőszakot, de nem hely, szakma és gólyatábor függő. Aki ezt nem veszi észre az sajna átment full retardba.”*

Egy másik hozzászóló, aki adatlapja szerint szintén az ELTE ÁJK (egykori) hallgatója, illetve a HÖK tagja volt, hasonló véleményt fogalmazott meg:

(22) „Azért jó lenne, ha az Index kicsit most már visszavenne a közvélemény gólyatáborok szervezői ellen hergeléséből (ráadásul igen álszent módon). Úgy állítják be az egészet, mint ha a gt-k kifejezetten arra adnának alkalmat, hogy szexuális bűncselekményeket lehessen elkövetni, ami mélységesen felháborít. Igen sajnálatos a tókos, illetve a cikkben szereplő eset (már amennyi igaz lehet belőle; az ember legkésőbb a saját bőrén megtapasztalja az Index hitelességét, vagyis hiteltelenségét), de ne tegyünk már úgy, mint ha ez akárhol máshol ne történhetne meg. Személy szerint elég sok gt-ben voltam már, sokszor mint szervező, és még soha nem tapasztaltam olyat, hogy bárkit kényszerítettek volna valamire, esetleg kiközösítettek, lenéztek volna azért, mert egy dologban nem kívánt részt venni. Az meg, hogy vannak aljas emberek a világon, sajnos nem újdonság. De többek között az Indexnek köszönhetően jelenleg néhány olyan embert fenyeget fegyelmi eljárás az ÁJK-n (nem a TÓK-on!), akik egyébként nem csináltak egyebet, mint megszerveztek egy gólyatábort, ahol nem történt SEMMI.”

A kommentekből úgy tűnik, hogy azok, akik az egyetemhez, vagy a HÖK-höz kapcsolódnak, ugyan magát a nemi erőszakot, mint bűncselekményt elítélik, de Mira történetével szemben legalábbis fenntartásaik vannak, a HÖK tagjainak felelősségre vonását pedig indokolatlannak, túlzónak, a hallgatók meghurcolásának érzik.

(Az ELTE ÁJK-n 2014. október 20-án, a hallgatók számára rendezett, nem sajtónyilvános fórumon egyébként hasonló vélemények hangzottak el. A hallgatók, akik igaz, csak a nevük, szakjuk és évfolyamuk bemondása után, de szabadon mondhatták el a véleményüket, vagy tehették fel a kérdéseiket, túlnyomó többségben arra voltak kíváncsiak, milyen esély van arra, hogy a felelősségre vont HÖK-ösök büntetését enyhítsék, illetve, hogy miért őket vonják most felelősségre azokért az obszcén dalokért és játékokért, amelyekről az egyetem vezetősége korábban is tudott. A fórumon ezt az egyetem képviselője tagadta. Az eseményen megjelent körülbelül 200 diák közül többen az ÁJK-n frissen alakult Együtt az Erőszak Ellen nevű csoport kék szalagját viselték, és voltak olyanok is, akik HÖK-ös pólóban jelentek meg.)

Más hozzászólók éppen a HÖK felelősségét emelték ki:

(23) „Sajnos a Hökösök nagy része istennek hiszi magát. Szó szerint beléjük kéne verni, hogy nem a diákok vannak értük, hanem ők a diákokért. Egyébként ugyanígy van ez a politikusokkal is ☺ ☹”

A fonyódligeti esettel kapcsolatban tárgyalt sztereotípiák itt is tetten érhetőek, és mivel a cikk sokkal több részletet tartalmaz, ezek a hozzászólások is sokkal konkrétabbak. Míg a fonyódligeti esettel kapcsolatban az IRMA I. (Magának kereste) kategóriába tartozó hozzászólások többsége arra vonatkozott, hogy a gólyatáborok légköre kedvezhet a nemi erőszaknak, ezért, aki odamegy, annak számolnia kell ezzel is, Mira esetében sok hozzászóló már nyíltan az áldozatot hibáztatta, illetve megmondta, mit kellett volna másképpen tennie:

(24) *„Az amikor azt mondja, hogy a mellei közül kellett a fiúknak a felest meginni,na akkor mondtam, hogy nem , nem olvasom tovább. Ez az eredménye, amikor csak isznak és vedelnek, ezek után nem kell csodálkozni, ha este meg betéved valaki szobájába és megtörténik az eset egy vadidegennel. Miért kellett innia annyit, hogy nem legyen cselekedeteinek a birtokában???? És akkor ezek után csodálkozik, hogy részegen, de lehet hogy akkor még talán józan volt, hogy a fiúk a mellei közül isszák a felest!!!!!!!!!!!!!! Kedves "MIRA"! Senki sem erőszakkal öntötte beléd a piát, hanem te saját magad. Az ott lévő fiú, akik szintén a saját mocskában és részegségében fetreng pedig kihasználta a neki kitérülő lehetőségét.”*

(25) *„Lehet nem is erőszak volt, csak mivel szarul volt , megunta a hóesést és ment inkább hisztizni. Amúgy meg elég könnyűvérű a csaj, én nem sajnálom. Aki pasikat itat a mellei közül mit vár? Elhitetem a srácokkal hogy kurva vagytok, és tálcán kínálok magam az ilyen dolgokhoz. Mindketten suttyók voltak.”*

A kommentekből kirajzolódik az is, hogy a nemi erőszak túlélőivel szemben létezik egyfajta „elvárás”, és mivel Mira nem követte ezt az áldozat-szerepet, sokan meg is kérdőjelezték a szavai hitelességét, illetve kisebb súllyal kezelték az esetet:

(26) *„(...) az volt számomra kiabrandító, hogy az eset után ugyanugy bulizott tovább, mintha mi sem történt volna. aki ilyet atel, szerintem az annyira megzuhan, hogy hazamegy... lehet, hogy o ezen így tudott "tovabblepni", mindenesetre érdekes. (...)”*

(27) *„Ha engem megerőszakoltak volna,akkor nincs az az Isten aki lebeszél,meggyőz,h ne tegyek feljelentést!!!”*

(28) *„Nem hiszem el! Ha engem megerőszakoltak volna akkor hisztizek, tehát hazudik! Ennyi.”*

5. „Nem kell neked semmi” – Réka története

A következő, és e tanulmány kereteiben utolsóként vizsgált eset 2014. december 16-án jelent meg az Index.hu-n. A szerző ismét Panyi Szabolcs, a két történetet pedig a hasonló felépítés, grafikai elemek is összekötik amellet, hogy maga a szerző és a Réka álnevet használó áldozat is utal a korábbi, októberben megjelent cikkekre.

Mira történetéhez hasonlóan ez a cikk is nagyon részletes, személyes hangvételű, a kutatás szempontjából az alábbi pontjait tartom szükségesnek kiemelni:

- a) A cikk aránylag hosszú felvezetésében a szerző elmondja, hogy az interjút sokáig azért nem adta közre, mert az áldozat helyenként önmagát hibáztatta. *„Réka történetét – ez természetesen egy álnév – viszont én nem voltam képes sokáig megírni. Mert a beszámolójában eleinte saját magát is hibáztatta. Sőt arról beszélt, azért nem tett feljelentést, mert nem akarta az erőszakoló életét tönkretenni. (...) Én pedig félttem, nehogy bárki is félreértse vagy szándékosan félreértelmezze, és azt mondja: lám, maga az áldozat is tudja, ő a hibás, és még ő is úgy gondolja, nem szabad valakit szexuális erőszakért börtönbe zárni!”* (Panyi, 2014 II.)
- b) Réka kifejezetten utal arra, hogy a korábban megjelent cikk alatti kommentek miatt (is) félt attól, hogy mások hogyan reagálnak majd arra, ha elmondja, hogy megerőszakolták. *„»Hát nem, csak mások úgy láthatják, hogy felelőtlen voltam!« – válaszolta erre Réka, aki érezhetően ahhoz volt hozzászokva, hogy amikor elmeséli a történetét, vagy nem hisznek neki, vagy egyenesen őt hibáztatják. »Te is olvastad a kommentekben, egy ilyen ügyre mindenki máshogy reagál« – utalt a Miráról szóló cikk Facebook-hozzászólásaira.”* (Panyi 2014 II.) Ugyanakkor Mira történetének elolvasása motiválta arra is, hogy ő is elmesélje, mi történt vele.
- c) A cikk elején több olyan állítás is szerepel, ami ha elébe próbálna menni azoknak az erőszak-sztereotípiáknak, amelyek a Mira történetét bemutató cikk hozzászólásaiban megjelentek. *„Józan volt, nem öltözött kihívóan, az erőszakolót korábban kifejezetten vissza is utasította. (...) Rékáról tudni kell, hogy nem véletlenül volt óvatos. Egyszer már a gólyatábor előtt is megerőszakolták, azóta pedig tudatosan kerülte az olyan helyzeteket, amikor nem tudja a történeteket befolyásolni. Nem ivott alkoholt, rosszabb hírű*

utcákra és terekre pedig sötétedés után soha nem merészkedett egyedül. Nem vett részt a szexuális töltetű gólyatábori játékokban sem (...).” (Panyi 2014 II.) Réka utólagos kérésére még az is szerepel a cikkben, hogy általában nem szokott olyan vulgáris kifejezéseket használni, mint amilyeneket a történet elmesélésekor használt.

- d) A cikk egyértelműen felelőssé teszi a HÖK-ösöket is, mert *„a tábor eközben úgy volt megszervezve, mintha eleve ilyen bűncselekményekre tervezték volna”* (Panyi 2014 II.), illetve, amiért az erőszak után lebeszélték Rékát a feljelentésről, és arról is, hogy mentőt hívjon, másnap pedig egyszerűen hazaküldték a táborból.
- e) Rékát akkor erőszakolták meg, amikor éjjel, a kivilágítatlan mezőn átvágva próbált visszajutni a szobájába a pulóveréért.
- f) Réka az erőszak során sérüléseket is szerzett, ezekről szintén megrázó őszinteséggel beszél, így a cikk a korábbi két hírnél is érzékelhetőbben ragadja meg az erőszak nem csak lelki, de fizikai traumáját is.
- g) A cikk egy pontján Réka elmondja, hogy amikor felhívta a barátját, félt, hogy nem fog majd hinni neki.
- h) Többször visszatér arra is, hogy a táborban volt egy fiú ismerőse, akit megkért, hogy vigyázzon rá, azonban az erőszak után hiába próbált segítséget kérni tőle, a fiú elutasította, illetve az egész estét az erőszakolóval bulizva töltötte.
- i) A cikkben szereplő adatok alapján – a Mirához kapcsolódó esettel ellentétben – a szereplők egyáltalán nem beazonosíthatóak, ahogyan maga a főiskola sem az.

A Réka történetét bemutató cikk több ponton kapcsolódik és reflektál Mira történetére. Nem csak az áldozat reagál az az alatt megjelenő kommentekre, de mintha maga a cikk is úgy épülne fel, hogy megelőlegezett választ adjon az erőszak-sztereotípiákra, vagy hogy érzékeltesse, az erőszak valóban bárkivel megtörténhet. Az elkövetőt nem mentesítené, így az eset súlyosságán nem változtatna az, ha Réka kihívóan öltözködött volna, vagy sokat ivott volna, a cikk mégis kiemeli, hogy ezek a körülmények nem álltak fönt. Mirával szemben – aki a gólyatábori játékok alatt engedte, hogy a fiúk a mellei közül igyák ki a felesek, ezzel több kommentelő szerint kiérdemelve, de legalábbis megalapozva az erőszakot – Réka „feddhetetlen” áldozat, aki nem vett részt ezekben a játékokban, és korábban egyértelműen visszautasította az erőszakoló közeledését. A cikket Mira történetéhez hasonlóan az Index.hu

Facebook-oldalán lehet kommentelni, ahol a linket december 16-án, a következő kísérőszöveggel tették közre: „Egy magyar főiskola gólyatáborában is megerőszakoltak egy lányt. Segítségnyújtás helyett rögtön elkezdtek alkohollal itatni, és órákon keresztül gyözködtek, ne tegyen feljelentést. Másnap pedig hazaküldték, hogy szabaduljanak tőle.”

E tanulmány írásakor a cikk 194 megosztást kapott, 384-en kedvelték, és a számláló (a „Reply” módban érkezett hozzászólások nélkül) 107 kommentet mutat.

A kommentek között itt érzékelhetően magasabb az együtt érző, illetve az elkövetőt elítélő kommentek aránya – ezekben sokszor megjelenik az önbíráskodás, az elkövetőre irányuló verbális vagy kívánt fizikai agresszió – az is kiderül, hogy a cikk, bármennyire is próbálta, egyes hozzászólók számára nem tudta eléggé „fedhetetlenné” tenni Rékát:

(28) „Ez a történet is megint tele van piával... Azt értem, hogy a piálásról szól minden (lehúztam pár gólyatábort), de gondolom nem tölték le tölcserrel senkinek a torkán. Ugyanez a szexuális töltetű játékokra is vonatkozik, én sose vettem részt semmiben, amihez nem fűlt a fogam és ettől nem számítottam lúzernek. És hogy még az eset után is bedobott 3 felest és a hökösök még tovább itatták, amit ő el bírt fogadni...nekem ez a furcsa.”

Egy hosszabb hozzászólásban egy férfi kommentelő Réka felelősségét fejtegeti, amiért, noha kapcsolata volt, mégis fiúkkal bulizott a gólyatábor alatt, márpedig, szerinte, az a lány, aki hűséges akar maradni, az csakis lányok társaságát keresi az ilyen alkalmakkor is:

(29) „Lehet a pia, lehet amúgy is, de nyilvánvaló hogy a részeg ember a legőszintébb. Márpedig akkor a srác kezdeni akart a csajjal valamit. Ezek után tovább szórakozni velük igenis felelőtlenség volt a részéről. Azt meg végképp nem hiszem el hogy abba a gólyatáborba nem volt egyetlen 1 lány sem akikkel szórakozhatott volna... Természetesen a srác amit művelt az gusztustalan és mélységesen elítélendő, de minimális felelőssége volt a lánynak is hogy tovább mulatta az időt olyannal aki nyilvánvalóvá tette a vonzalmát felé és a hűség mint fogalom a lányban sem volt meg a barátja iránt. Én ezt eddigi barátnőimnek is elmeséltem, igaz csak a megcsalásokkal kapcsolatban, hogy kettőn áll a vásár, ha ő elmegy szórakozni akkor vad idegen srác odamegy hozzá az valamit akar tőle és nem csak jópofizni, aztán ha vevő a közeledésre akkor jelet adott a srácnak a bepróbálkozásra, ezzel meg a hűségét kockáztatja, mert benne lehet 1 tapi, 1 véletlen elcsattant szájra puszi/csók, onnantól kezdve ez pedig elég komoly megcsalás. Majd hozzá tettem, hogy ezek után mivel lehet az illető részeg is, nem fog békén hagyni, aztán meg pont ilyen szituba keveredhet mint akár ez a lány.

Hűségesnek lenni csak úgy lehet ha tisztelem a másik félt és nem olyanokkal mulatom az időt akiket nem is ismerek. (...) Ott volt az ismerős srác akivel szórakozott, de képtelenségnek tartom hogy ne lettek volna a táborban lányok akikkel szimpatizálhatott volna. Ha pedig velük tölti az időt, és megismeri őket, lányoknál köztudott hogy WC-re is párban mennek, akkor lett volna aki elkísérje a kabátjáért...”

(30) *„Ha már mindenáron gólyatáborozni akarnak akkor külön kell a fiuknak is és a lányoknak is térben és időben, hogy ne legyen alkalmuk a pajzánkodásra!! a közös buli ami magába foglal esztelen tivornyázást ott óhatatlan a testi kapcsolatok mellőzése!!”*

Úgy gondolom, ezek a kommentek alátámasztják, miért nem szerencsés dolog egy erőszak áldozatát „mentegetni” a története bemutatásakor. Nincsenek olyan körülmények, amelyek egy nemi erőszakot legitimmé tennének, így azt akkor sem szabad kisebb súllyal megítélnünk, ha az áldozat részeg volt, kihívó ruhát hordott, esetleg korábban kihívóan viselkedett. Már csak azért sem, mert mindenki számára mást jelent a kihívó öltözet vagy viselkedés. Ha meghúzunk egy képzeletbeli határvonalat, ami elválasztja a kihívó viselkedést a visszafogottól, és leszögezzük, hogy az áldozat ezt nem lépte át, akkor is lesz, aki ezt a vonalat alacsonyabban húzza majd meg. Bármilyen vonal meghúzásával tehát csak azt erősítjük, hogy létezik egy vonal, aminek függvényében, azaz az áldozat viselkedésétől függően az erőszakot súlyosabb vagy kevésbé súlyos bűncselekménynek kell értékelnünk, és mivel ennek a vonalnak nincs alsó határa, az erőszak áldozata mindig hibás lesz. Akár az által is, hogy olyan helyen tartózkodott, ahol férfiak is voltak.

Az áldozatok stigmatizálását csak úgy kerülhetjük el, ha ab ovo elítéljük a vonal meghúzását, vagyis az áldozat felelősségre vonását minden szinten elutasítjuk.

A cikk alatti kommentek között megjelentek azok a hangok is, amelyek az esetet eltussoló HÖK-ösöket, de sokszor általában véve a HÖK-ösöket ítélték el:

(31) *„Mellesleg mindig mondtam: HÖK=MAFFIA Egy rakás gazdag apuci-anyuci kedvenc,nagycú,piti tolvaj/sikkasztó akik folyton a rektor meg a dékán seggét nyalják.”*

(32) *„A HÖK mindig is az erkölcsi etalon volt. kapaszkodó, könyöklő, gátlástalan senkiháziak. Mondom ezt úgy, hogy voltam pár úgynevezett HÖK gyűlésen, meg úgy, hogy volt HÖK-ös ismerősöm, bár ő beszélt nyelveket és legalább képviselt valamit a nemzetközi szintén. Eh.”*

Más hozzászólások pedig az erőszakos cselekményeket nem csak a HÖK-kel, hanem általában a felsőoktatással, illetve a felsőoktatásban végzettekkel mosták össze:

(33) *„A magát értelmiséginek vélő csürhét szépen bemutatta a cikk! Taxisként megismertem őket, aljasabbak a doktorék mint a mezei, lenézett melós Ez van, gané erőszakos barmok gyülekezete!”*

(34) *„Nem ismerem a statisztikákat, de eskudni mernek ra, hogy a nemi eroszakok 60-70 % at felsőfoku vegzettséggel rendelkezők követik el. Ugyanis, pontosan ez az a buncselekmény, amit meg lehet uszni. Csak a reakciókat kell olvasni. A lányt rangatják evekig, hogy elmeselje ujra es ujra, nehogy elfelejtse, aztan az elkövető meg rohog, mert max felfüggesztik, vagy ejnyebejnyet kap, rosszabb esetben a lány a hibás.”*

(35) *„A HÖK-ösök ezek a jövő értelemisége, na ezekre aztánlehet számítani! Borzalmasan sajnálom az unokáimat és a dédunokáimat ,mocskos banda!”*

Más kommentek éppen azt kifogásolták, hogy a cikk(ek) rossz fényt vetnek a HÖK-re, illetve az egyetemekre, egyetemistákra:

(36) *„igen, Indiában is a helyi tudományos akadémia randes tagjai erőszakolják meg buszokon a nőket... ez a baj ezzel a cikkel is (meg Panyi gólyatáboros cikkeivel, amik véletlenül nagyjából havonta kerülnek ki), hogy azt sugallja, hogy első sorban az egész egyetemista társadalom a felelős ezekért a cselekményekért, nem pedig az egyén, aki elköveti (és aki eltusolja), ez még véletlenül sem a probléma megoldása felé mutató hozzáállás...”*

Úgy gondolom, hogy az Index.hu-n megjelent cikkek egy összetett problémára próbálnak rávilágítani, melynek egy részét a nemi erőszak áldozatainak meghurcolása, ügyeiknek eltussolása adja, másik részét pedig a HÖK-ös hallgatók általános felelőssége, hatalmi köre. Mivel a köztudatban a HÖK a politikai pálya előszobájaként él, és sokszor így jelenik meg a sajtóban is, a cikkek közvetve azt a kérdést is felvethetik, hogy vajon a döntési körrel járó HÖK-ös pozíciókba tényleg azok kerülnek-e, akik alkalmasak rá, vagy azok, akik elég közel állnak egy bizonyos (politikai) körhöz.

Úgy gondolom, hogy általánosságban véve a HÖK-ösök (Réka esetében valóban azt sem lehet tudni, melyik egyetem hallgatóiról van szó) összemosása az erőszakoskodókkal, illetve azokkal, akik eltussolják az ilyen ügyeket, mindenképpen elítélendő nézőpont. De az az igény sem legitimálható, hogy az egyetemek jó hírének, vagy éppen a HÖK presztízsének

megőrzése céljából hallgassunk a nemi erőszakokról, vagy hogy az áldozatok ne oszthassák meg a történeteiket, ha beszélni szeretnének. A kérdés természetesen ennél jóval összetettebb, de kifejtése ennek a dolgozatnak nem célja, és keretein belül nincs is rá lehetőség.

6. Összegzés, kitekintés

A cikkek alatti kommentek csak egy kis szeletét adják az általuk megindított, nemi erőszakra kibontakozott diskurzusnak. E tanulmány keretei nem adnak lehetőséget arra, hogy vizsgáljuk az egyetem hivatalos reakcióit, az érintett karok hallgatóinak személyes véleményét, a médiában megjelent interpretációkat és az azok némelyike – például a Class FM reggeli műsora, vagy Maksa Zoltán „híradója” – által kiváltott visszhangokat, noha mindez is tanulságos lehetne.

Ugyanakkor az a vizsgált hozzászólásokból is látszik, hogy ma Magyarországon komoly előítéletekkel kell szembenéznie annak, aki vállalja, hogy nemi erőszak áldozata volt. Az áldozat szavahihetőségének megkérdőjelezése mellett minden, a nemzetközi szakirodalomban is tárgyalt és vizsgált erőszak-sztereotípiák is megjelent az esetekhez kapcsolódó hozzászólásokban, a humor vagy gúny pedig olyan attitűdök, amelyek következtében az erőszak elbagatellizálódik.

A kommentekből az is látszik, hogy a nyilvánosság – legalábbis a hozzászólók által alkotott nyilvánosság egy rétege – sokszor irreális, önmagában is ellentmondásos követelményeket támaszt a sértettel szemben, akinek egyszerre kell a meggyötört, megtört áldozat szerepében feltűnnie, ugyanakkor elég erősnek és határozottnak kell lennie ahhoz, hogy rendőrt hívjon, feljelentést tegyen, és végigvigyen egy sokszor megalázó és hosszadalmas vizsgálati procedúrát, még akkor is, ha ebben senki nem támogatja, sőt lebeszélni próbálják róla.

Láthattuk azt is, hogy az indirekt szexizmus többször megjelenik az áldozattal együttérzést mutató kommentekben, ami szintén egy áldozati, önmaga megvédésére képtelen, gyermeki vagy alárendelt szerepbe kényszerítheti a sértettet.

Mira és Réka esetéből, illetve az azokhoz érkező hozzászólásokból kiderült, hogy az áldozat hibáztatása semmilyen szinten nem lehet legitim, mert az egy olyan folyamatot indíthat el, amelynek eredménye semmiképpen sem egyeztethető össze a nemek közötti egyenlőséggel, azzal, hogy a nők is teljes jogú, szabad döntéseket hozó, felnőtt tagjai a

társadalomnak. Ennek a tanulságnak a levonását fontosnak tartom annak tükrében is, hogy a Mira és Réka esetének megjelenése között eltelt időszakban a pécsi rendőrség olyan bűnmegelőző kampányt indított, amely videóit kizárólag a nemi erőszak áldozatát szólítják meg, és egyértelműen felelősnek nevezik a nemi erőszakért.

Bár a nemi erőszakkal kapcsolatos diskurzus még távol áll egy ideális, produktív, a megoldásokat kereső diskurzustól, mégis örvendetesnek tartom, hogy az esetek kapcsán megindult egy dialógus a nemi erőszakról.

Egyrészt azért, mert a párbeszédekben megjelenő és kimutatott problémákkal – önbíráskodás, erőszak-sztereotípiák, szexizmus és az esetek bagatellizálása – jobban megérthetjük, milyen nehézségekkel kell szembe néznie egy nemi erőszak áldozatának, ezzel pedig megtehetjük az első lépést a problémák feloldása felé abban a reményben, hogy a jövőben több áldozat mer segítséget kérni, és a kért segítséget a megfelelő helyen meg is kapja.

Másrészt azért, mert a nemi erőszakról folytatott párbeszédre az áldozatoknak is szüksége van. Ez ugyanis, a kommentekben megjelenő humorral és gúnnal szemben, valóban segítséget jelenthet a trauma feldolgozásához. Réka Panyi Szabolcs cikkében elmeséli, hogy egy egyetemi buliban öt lánnyal került egy társaságba, és a beszélgetés során kiderült, hogy mindannyian voltak már szexuális erőszak áldozatai életük során, és hogy egyikük sem, egyetlen esetben sem tett feljelentést. Réka így fejezi be a történetet:

„»Volt, akit a barátja erőszakolt meg, volt, akit egy vadidegen. Akkor én is elmeséltem a történetemet a lányoknak. És ez jó érzés volt.«” (Panyi 2014 II.)

Irodalomjegyzék

LIEBLER, M. CAROL 2010. Me(di)a Culpa? The “Missing White Woman Syndrome” and Media Self-Critique. In: Communication Culture & Critique, Blackwell Publishing.

MCMAHON, SARAH – FARMER, G. LAWRENCE 2011. An Updated Measure for Assessing Subtle Rape Myths. In: Social Work Research, Vol 35. No 2

Meg nem hallott segélykiáltások – Kutatási jelentés a családon belüli nemi erőszakról, 2007.
Amnesty International
<http://nokjoga.hu/sites/default/files/filefield/aimagyarorszagnemieroszakjelentés2007.pdf>

MILLS, SARA 2008. Language and sexuality. Cambridge University Press

PANYI SZABOLCS 2014. Nem akarok áldozat lenni, mert kurva szar áldozatnak lenni. Index.hu
http://index.hu/belfold/2014/10/01/golyatabor_szexualis_eroszak_vallomas/

PANYI SZABOLCS 2014.II. Nem kell neked mentő, nem kell neked semmi, nem lesz para. Index.hu
http://index.hu/belfold/2014/12/16/foiskola_golyatabor_szexualis_eroszak_hok/?utm_source=facebook&utm_medium=share&utm_campaign=index

PETYKÓ MÁRTON Az írott beszélt nyelvtől a spontán írott nyelv felé. In: Első század, 11. évf. 3. szám. 2012.

WASZAK, ALEXANDRA 2013. The Contributions of Rape Humor to a Rape-Prone Society. Lake Forest College Publications.

BENDIXEN, MONST – HENRIKSEN, MARIT – NØSTDAHLB, KVITVIK 2014. Attitudes toward rape and attribution of responsibility to rape victims in a Norwegian community sample. Routledge Group. Oslo. <http://dx.doi.org/10.1080/19012276.2014.931813>